

NOVÉ PRÍSTUPY K URČOVANIU STAVOV ZVERI V POĽOVNÍCKOM PLÁNOVANÍ

Jozef Bučko ▪ Marián Slamka ▪ Andrej Gubka ▪ Marcel Dubec

Bučko, J., Slamka, M., Gubka, A., Dubec, M.: New approaches to determining game populations in hunting management planning. APOL, 2026, vol. 7, no. 1, p. 127–134.

Abstract: The holder of a hunting ground is required to report the game population levels (JKS) annually. Through precise mathematical calculations, the annual increment is determined, and by subsequently comparing it with the established target population levels (NKS), the state administration determines the hunting quota for the following season. However, the most fundamental problem with this approach remains the determination of the population size of game living within a given area, since an accurate census of game numbers is practically impossible under the conditions of our open hunting grounds. This is caused by game migration, seasonal changes in population size, movements of game depending on the types of crops grown on agricultural land, movements resulting from the availability of water sources, the impact of predation pressure from large carnivores, and even recreational activities and disturbance by the public within hunting grounds. The game populations identified using conventional methods generally represent only a fraction of the animals actually present in the hunting ground. The inability to accurately determine game abundance through direct counting leads to inaccurate management planning and, ultimately, due to insufficient intervention in populations, to an increase in the population density of individual species of wild game. It follows that the precise number of game animals that we currently attempt to determine as part of hunting management planning and require hunting ground users to report should probably be replaced by information on the condition of their habitat. This would provide a more reliable reflection of the relationship between the carrying capacity of ecosystems and the actual game population density.

Key words: determining game population levels; increases in game population density, impact of game on the environment

V roku 2025 poverilo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Národné lesnícke centrum spracovaním Metodiky určenia stavov zveri v poľovných oblastiach a spôsobu ich využitia pri poľovníckom plánovaní. Súčasný prístup k plánovanému manažmentu populácií voľne žijúcej zveri je totiž postavený na niekoľkých hlavných vstupných údajoch, ktoré sa z úrovne užívateľov poľovných revírov a aj štátnej správy snažíme každoročne zisťovať, analyzovať a následne pretaviť do návrhov opatrení pre nasledujúce poľovnícke sezóny. Jedným z kľúčových vstupných údajov je zisťovanie aktuálnych stavov zveri (JKS) a sledovanie ich dlhodobšieho vývoja, ktorý nám ukazuje či opatrenia nastavené v predošlých rokoch splnili v podmienkach praxe ich zamýšľaný zámer (najčastejšie zvýšenie, udržanie alebo zníženie stavov konkrétného druhu zveri). Od užívateľa poľovného revíru je každoročne vyžadované vykazovanie JKS, z ktorých presným matematickým prepočtom zistíme prírastok a následným porovnaním s určenými NKS stanoví štátna správa výšku lovu v nasledujúcej sezóne. Za najzásadnejší problém pri tomto postupe sa ale stále považuje práve zisťovanie stavov zveri žijúcej na určitom území, keďže presné sčítanie počtu zveri je v podmienkach našich voľných poľovných revírov prakticky takmer nemožné. Spôsobujú to migrácie zveri, sezónne zmeny početnosti, presuny zveri podľa druhu pestovaných plodín na poľnohospodárskej pôde, presuny v dôsledku dostupnosti vodných zdrojov, vplyvu predačného tlaku veľkých šeliem či dokonca v dôsledku voľnočasových aktivít verejnosti a vyrušovania v poľovných revíroch. Naviac, poznatky z leteckého termovízneho prieskumu naznačujú, že bežným sčítaním, teda pozorovaním pri pochádzkach po poľovnom revíri, sa nám väčšinou ani pri tom najlepšom úmysle zver nikdy dostatočne presne spočítať nepodarí. Stavy zveri, ktoré bežným spôsobom identifikujeme, sú väčšinou len zlomkom toho, čo sa v revíri skutočne nachádza. Vďaka limitom našich ľudských

zmyslov sa proste deje to isté, ako keď sa z posedu rozhlíadame po lúke a povieme si, že „ešte nič nevyšlo“, ale keď lúku prezrieme termovíznou kamerou, objavíme aj niekoľko jedincov zveri.

Nemožnosť presného stanovenia početnosti zveri jej priamym sčítaním vedie k nepresnému plánovaniu a v konečnej fáze v dôsledku nedostatočného zásahu do populácie až k nárastu populačnej hustoty jednotlivých druhov voľne žijúcej zveri. Takýto nárast početnosti raticovej zveri sa však nedeje len na Slovensku, ale vysoké úlovky sú v poslednom desaťročí zaznamenané aj vo viacerých ďalších európskych krajinách (Kamler & Turek 2025; Viktorin 2025). Zver svoje základné životné potreby uspokojuje prijímaním dostupnej potravy, pričom takto prirodzeným správaním viac či menej škodlivo vplýva na produkčné aj mimoprodukčné funkcie ekosystémov tvoriace jej životný priestor. Cieľom hospodárenia by malo byť dosiahnutie tzv. únosných stavov zveri, keď je zabezpečená dostatočná početnosť populácií, ale zároveň nedochádza k nadmerným škodám. Za únosné stavy zveri v lesných ekosystémoch sa považujú také početnosti, ktoré umožňujú prirodzenú aj umelú obnovu cieľových, prípadne prípravných a melioračných, drevín podľa určených modelov hospodárenia.

Z uvedeného vyplýva, že presný počet zveri, ktorý sa snažíme v rámci poľovníckeho plánovania v súčasnosti zisťovať a vyžadujeme od užívateľov aby ho vykazovali, by bolo pravdepodobne lepšie nahradiť informáciou o stave jej životného prostredia, ktorý dobre odráža vzťah medzi únosnou kapacitou ekosystémov a výškou zazverenia. Na slabé miesta súčasného „presného“ poľovníckeho plánovania postaveného na nepresných číslach upozorňujú aj iní autori v zahraničí (Kamler & Strašák 2010; Vala 2011; Sloup 2013).

Z dôvodu potrebnej racionalizácie postupov poľovníckeho plánovania a možností jeho účinného použitia v praxi sa preto do popredia dostávajú postupy zamerané na hodnotenie stavu ekosystémov, v ktorých zver žije. Tento prístup je stavaný na troch rôznych stavoch životného prostredia zveri, a tým aj troch úrovniach zazverenia. Prvým je stav, pri ktorom je poškodzovanie ekosystémov zverou stále ešte na prijateľnej úrovni, tieto bezproblémovo plnia funkciu vytvárania potravných zdrojov pre populácie zveri, pričom úroveň zazverenia ovplyvňuje plnenie ich produkčných a mimoprodukčných funkcií len minimálne. Druhou úrovňou je stav zhoršenej situácie so škodami spôsobovanými zverou, ale v rozsahu, ktorý ešte nie je na väčšine sledovaného územia a zároveň umožňuje zavedením miernych, ale dobre cielených opatrení rýchle prínavrátenie do stavu vyhovujúceho. Tretím stavom je stav, pri ktorom poškodzovanie životného priestoru zveri výrazne prekročilo nastavené limity a je potrebné zaviesť prísnejší dohľad štátnej správy a v praxi účinnejšie opatrenia kontroly manažmentu populácií zveri v jednotlivých revíroch, chovateľských celkoch a poľovných oblastiach.

Ako ďalší vhodný ukazovateľ pre určovanie úrovne zazverenia jednotlivých územných jednotiek poľovníckeho plánovania (PR, CHC, PO) môže byť do veľkej miery využitý aj údaj o výške lovu jednotlivých druhov zveri v posledných sezónach. Ten vieme v kombinácii s trendom vývoja škôd spôsobovaných zverou využiť buď na stanovenie produkcie, ktorá v minulom období ešte nespôsobovala významnejšie poškodenie ekosystémov, prípadne z neho vieme pomocou metódy spätného prepočtu odvodiť minimálnu veľkosť populácie.

Pri zveri malej, medzi ktorú u nás patrí hlavne bažant poľovný, zajac poľný a jarabica poľná je vzhľadom na ich menšie migračné vzdialenosti možné efektívne pri určovaní stavov využívať aj pozemný či letecký termovízny prieskum. Toto by malo byť realizované priebežne počas celého roka, prípadne v čase, keď sa na takýto druh pozorovania zveri vyskytnú dobré podmienky. Je to napríklad čas po žatve poľnohospodárskych plodín, kedy je zver dobre viditeľná na strniskách alebo na konci vegetačného obdobia, kedy sa redukuje bylinný kryt a dreviny sú bez olistenia, prípadne v čase výskytu snehovej pokrývky a pod. Zisťovanie stavov zveri pomocou termovíznej kamery je vhodné realizovať aj tesne pred plánovanou poľovačkou, keďže stavy malej zveri sa môžu meniť rýchlo aj v priebehu jednej poľovníckej sezóny.

Aby boli navrhované postupy modernizácie súčasného prístupu k poľovníckemu plánovaniu v praxi naozaj účinné, je nevyhnutné splniť viacero predpokladov. Jednoznačne musia byť nasadené na celoštátnej úrovni a mali by byť aj dostatočne nezávislé od samotných užívateľov poľovných revírov, aby čo najmenej záviseli od ich subjektívneho názoru. Treba si uvedomiť aj to, že viaceré vedecké metódy, pri ktorých sa niekedy dosahuje naozaj vysoká presnosť, ale sú aplikovateľné len lokálne na konkrétnom území, sú pre potreby celoštátneho systému veľkoplošného poľovníckeho plánovania len málo využiteľné, prípadne využiteľné len ako kontrolné (kalibračné), slúžiace pre overenie dosahovanej presnosti využívaných metód.

Aj preto považujeme pre zisťovanie úrovne zazverenia za nevyhnutné splnenie nasledovných podmienok:

- Výber správneho druhu kontrolných ukazovateľov úrovne zazverenia, ktoré umožnia sledovať dlhodobejšie trendy a účinnosť navrhovaného manažmentu a opatrení v praxi.
 - Rozsah získavania kontrolných ukazovateľov by mal byť dostupný na celoštátnej úrovni.
 - Musia byť vytvorené metodické pokyny pre zjednotenie prístupov pre zisťovanie, evidenciu a spracovanie vstupných kontrolných ukazovateľov – metodiky pre určovanie a evidenciu škôd zverou, evidenciu výskytu, úrovne zazverenia a denzity zveri.
 - Musia byť vytvorené a trvale zdokonaľované vhodné aplikačné riešenia, ktoré kompetentným osobám a organizáciám umožnia jednoduché a efektívne vykazovanie predvolených kontrolných ukazovateľov o stave životného prostredia a stave chovu a lovu zveri (moderné aplikačné riešenia pre zber potrebných informácií o zveri a krajine).
 - Aplikačné riešenia musia obsahovať automatizované generovanie predvolených, v reálnom čase sumari-zovaných výstupov, ktoré budú tvoriť efektívny nástroj pre štátnu správu, prípadne iné organizácie, ktoré ich potrebujú využívať.
 - Po vygenerovaní rámcových odporúčaní pre manažment zveri je nevyhnutné, aby boli tieto plnohodnotne implementované štátnou správou do poľovníckeho plánovania.
 - Na viacerých úrovniach procesu poľovníckeho plánovania by mala byť zabezpečená objektívna spätná kontrola zameraná na sledovanie úrovne dodržiavanie hlavných zásad a odporúčaní, úrovne realizácie opatrení v praxi, identifikáciu problémových území (PR, CHC, PO) z pohľadu škôd zverou a jej manažmentu, kontrolu vývoja očakávaného dopadu predpísaných opatrení na manažment zveri v ďalších rokoch, zintenzívnenie alebo zmiernenie dohľadu štátnej správy podľa vývoja hlavných ukazovateľov chovu a lovu a vývoja škôd spôsobovaných zverou.
 - Rozšírenie a zintenzívnenie štátnych dozorov na úrovni PR. Tieto by nemali byť zamerané len na formálnu kontrolu poľovníckej agendy, ale aj na zhodnotenie stavu životného prostredia zveri v PR, ktoré dobre odráža úroveň obhospodarovania a aj reálneho zazverenia revíru.
 - Pravidelná (celoživotná) odborná edukácia OLH, PH, obhospodarovateľov lesa a poľnohospodárskej pôdy, užívateľov PR v oblasti hodnotenia stavu životného prostredia zveri a škôd ňou spôsobovaných a implementácie nových, aktuálnych prístupov k nastavovaniu primeraného a účinného manažmentu zveri.
 - Rešpektovanie určených pravidiel na všetkých úrovniach manažmentu zveri.
 - Správne a objektívne nastavené ciele a prípadné obmedzenia, aby nepôsobili v praxi nadmerne obmedzujúco, a tým boli neúčinné až kontraproduktívne.
 - Prehodnotenie rajonizácie a rámcových zásad chovu hlavných druhov zveri ako aj reálnej úživnosti prírodného prostredia v PR, zreálnenie skutočnej únosnosti prostredia a predpísaných NKS (často aj smerom hore, aby umožnili plnohodnotný manažment zveri postavený na reálnych číslach).
 - Výstupy pre riadenie poľovníckeho plánovania by mali byť v čo najväčšej miere generované automatizovane cez funkcionality Informačný systém poľovníctva (transparentnosť, objektivita opatrení, ochrana postavenia štátnej správy pri zavádzaní nepopulárnych opatrení poľovníckeho manažmentu).
- Pre potreby poľovníckeho plánovania boli za podmienky splnenia vyššie uvedených predpokladov ako vhodné pre určovanie úrovne zazverenia vybrané nasledovné 3 hlavné a 2 doplnkové metodické prístupy:

Hlavné prístupy využiteľné pre potreby veľkoplošného ekologického obhospodarovania zveri

1. Určenie úrovne zazverenia na základe zhodnotenia škôd spôsobovaných zverou na lesných porastoch a poľnohospodárskych kultúrach (pozemkoch).

Cez vhodné aplikačné prostredie zaznamenávajú priebežne počas roka obhospodarovatelia lesa a poľnohospodárskej pôdy vznikajúce škody spôsobené poľnou zverou. Následne v zmysle pripravovaného nového zákona o poľovníctve a navrhutej kategorizácie revírov a chovateľských celkov sú tieto automatizovane zaraďované do jednej zo stanovených kategórií, v rámci ktorých je rôzna úroveň dohľadu štátnej správy. Pre zaraďovanie revírov na základe škôd spôsobovaných zverou sa používajú sa 3 rôzne kategórie:

Zelená – stavy zveri a škody sú na primeranej úrovni, manažment je vyhovujúci, **Oranžová** – stavy sú zvýšené, škody začínajú stúpať, je treba aktívne modifikovať manažment, **Červená** – stavy zveri a škody ňou spôsobované prekračujú únosnú mieru, najprísnejší dohľad štátnej správy.

Príklad hodnotenia poškodenia lesných drevín a poľnohospodárskych plodín a pozemkov uvádzajú tabuľky 1 a 2.

Tabuľka 1. Určenie úrovne zazverenia na základe hodnotenie poškodenia lesných porastov.

Table 1. Determination of game population density based on the assessment of damage to forest stands.

Kategória	SM, JD, BO, DG	BK, DL, DZ, SC	JS, JH, JM, JP
1. Stav primeraný	0 – 10 %	0 – 20 %	0 – 30 %
2. Stav zvýšený	11 – 20 %	21 – 30 %	31 – 40 %
3. Stav prekračujú únosnú mieru	21 % a viac	31 % a viac	41 % a viac

Tabuľka 2. Určenie úrovne zazverenia na základe hodnotenie poškodenia poľnohospodárskych plodín a pozemkov.

Table 2. Determination of game population density based on the assessment of damage to agricultural crops and land.

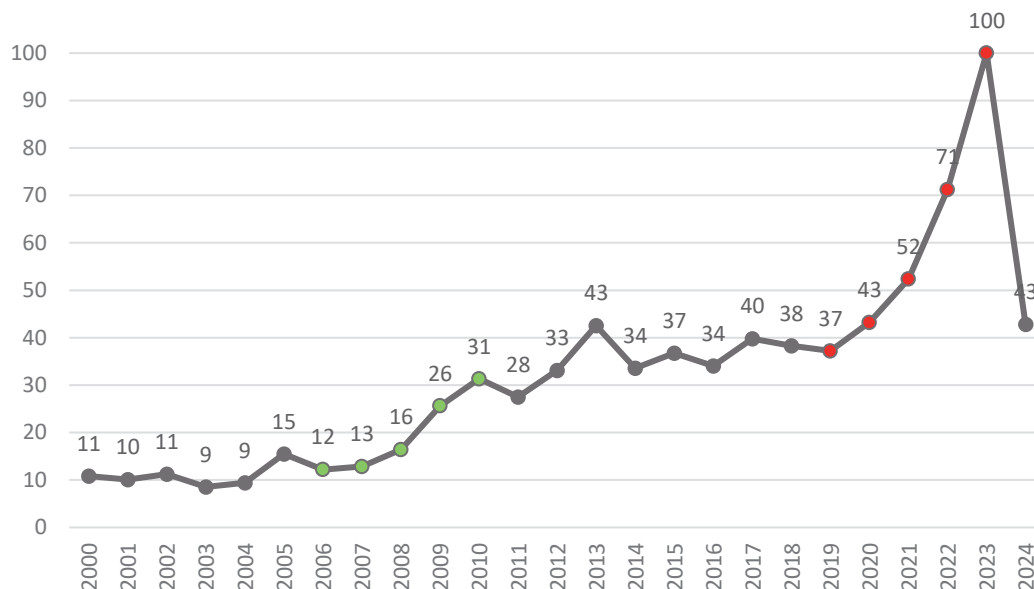
Kategória	Rozsah spôsobenej škody
1. Stav primeraný	0 – 3 %
2. Stav zvýšený	3,1 – 5 %
3. Stav prekračujú únosnú mieru	5,1 % a viac

2. Určenie úrovne zazverenia na základe porovnania aktuálnej produkcie zveri s produkciou, ktorá ešte nepôsobila na stav jej životného prostredia nadmerne negatívne.

Využitie tohto prístupu je postavené na **zhodnotení vývoja škôd spôsobovaných zverou a produkcie zveri v predchádzajúcom období**. Trend vývoja produkcie zveri nám väčšinou dobre charakterizuje a korešponduje aj so samotným trendom vývoja početnosti zveri, ktorej presné čísla sú často v procese poľovníckeho plánovania neznámou veličinou. Princípom je preto nastaviť pri chove zveri takú produkciu (resp. početnosť zveri v krajine), ktorá je pre ekosystémy bezpečná (nespôsobujúca nadmerné škody zverou) a v poľovníckom plánovaní tak môže byť následne považovaná za cieľovú. Vzhľadom na vývoj škôd spôsobovaných zverou v posledných dekádach (Obr. 1) a ich výrazný nárast po roku 2010, bola odporúčaná produkcia pre jednotlivé poľovné oblasti stanovená ako jej priemer z rokov 2005 a 2010. V tom období ešte produkcia (podľa dostupných údajov) nespôbovala výraznejšie škody a preto ju je možné považovať v procese veľkoplošného ekologického obhospodarovania zveri za cieľovú. Cieľová produkcia (všetkých hlavných druhov raticovej zveri) určená na 1 000 ha poľovnej plochy, bola v návrhu Metodiky určenia stavov zveri (**NLC 2025**) prepočítaná pre jednotlivé poľovné oblasti, aby mohla byť v procese poľovníckeho plánovania smerodajná pre nastavovanie ďalšieho manažmentu zveri.

3. Určenie úrovne zazverenia pomocou spätného prepočtu z celkového úbytku zveri v predchádzajúcom období.

Pri tomto prístupe je použitý predpoklad, že viacročný vyrovnaný (alebo narastajúcu) produkciu zveri musí zabezpečovať primerane veľká populácia daného druhu. Pri zohľadnení koeficientu očakávaného prírastku (ďalej len “KOP”), pomeru pohlavia v populácii (odhad alebo odvodenie aj podľa dosiahnutého lovu v predchádzajúcich sezónach), úhynu, prípadne vplyvu predácie (početnosť a vplyv veľkých šeliem), vieme matematickým prepočtom stanoviť minimálnu veľkosť populácie, ktorá takýto prírastok mohla (musela) vyprodukovať. Zistený údaj o veľkosti populácie sa môže priamo použiť ako vstupný údaj poľovníckeho plánovania alebo sa porovná s vykazovanými stavmi, a tým sa určí, v akom rozsahu sa stavy v populácii odlišujú od tých, ktoré do procesu plánovania vstupujú. Modelovo je na základe neho možné následne stanoviť reálnu výšku prírastku v aktuálnej sezóne, na základe ktorej dokážeme optimalizovať aj úroveň plánovaného lovu do ďalšieho obdobia. Výhodou tohto prístupu je, že vieme spresniť vývoj početnosti aj pri konkrétnych druhoch raticovej zveri, čo nám prístup cez hodnotenie škôd spôsobovaných zverou najčastejšie neumožňuje (ak nadmerné škody nespôsobuje len konkrétny druh zveri). Aj preto je vhodné, používať obidva metodické prístupy v kombinácii.

Obrázok 1. Vývoj škôd spôsobovaných raticovou zverou v rokoch 2000 – 2024 (%) a vyznačenie kontrolných 5 ročných období s prijateľnou (zelená farba) a nadmernou (červená farba) úrovňou škôd spôsobovaných zverou (Zdroj: Poľovnícka štatistická ročenka SR).

Figure 1. Development of damage caused by ungulates in 2000–2024 (%) and identification of five-year reference periods with acceptable (green) and excessive (red) levels of game-related damage (source: Hunting Statistics Yearbook of the Slovak Republic).

Doplňkové prístupy – pre potreby lokálneho alebo operatívneho (kontrolného) zisťovania stavov.

4. Pozemné termovízny prieskum – termovízie dnes už využívané drvivou väčšinou užívateľov PR. Pozemný termovízny prieskum je možné realizovať buď ako priame sčítanie, pri ktorom sa snažíme na zvolenom bode, transekte alebo trase prejazdu vozidlom zaznamenať čo najväčší počet videnej zveri, prípadne konkrétneho druhu zveri alebo ako transektové sčítanie do určitej odstupovej vzdialenosti od transektu. Pri druhej metóde by mali byť viaceré transekty presne naplánované a rozmiestnené po ploche, na ktorej chceme zisťovať reprezentatívnu početnosť daného druhu.

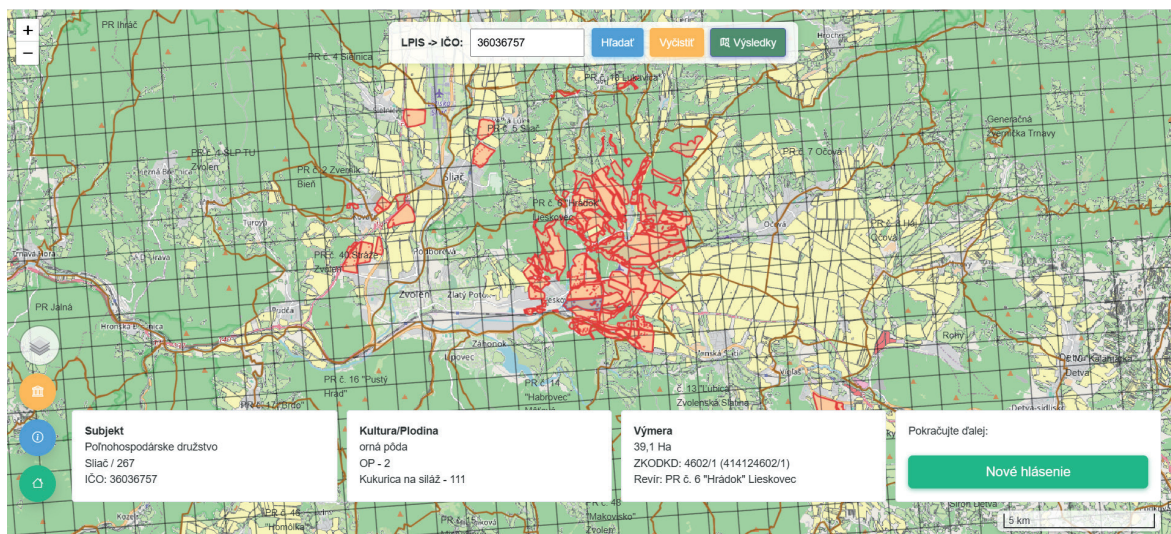
5. Termovízny prieskum s využitím bezpilotných lietacích zariadení (UAV zariadenia, drony).

V súčasnosti zaznamenáva veľký rozmach a na lokálnej úrovni poskytuje veľmi presné výsledky. Ďalším rozvojom tejto disciplíny sa budú dať pravdepodobne už čoskoro v reálnom čase zmapovať čím ďalej tým rozsiahlejšie územia. To nám dá pri procese plánovania „na stôl“ skutočné čísla početnosti zveri, hlavne v problémových oblastiach, na čo netreba zabúdať.

Záver

Predstavené metodické postupy môžu teda zlepšiť súčasný prístup k určovaniu úrovne zazverenia, a tým priamo prispieť aj k skvalitňovaniu cieľavedomého a udržateľného poľovníckeho obhospodarovania populácií voľne žijúcej zveri. Pre plnohodnotné využívanie týchto prístupov však bude nevyhnutné, aby sa implementovali do moderných informačných systémov lesného hospodárstva a poľovníctva, a tiež, aby sa zabezpečilo trvalé aktualizovanie informácií o stave životného prostredia zveri. Následne sa tak môže pravidelné zhodnocovanie úrovne zazverenia stať skutočne efektívnym nástrojom pre dlhodobu udržateľnú poľovnícku obhospodarovanie zveri na Slovensku.

Obrazové prílohy

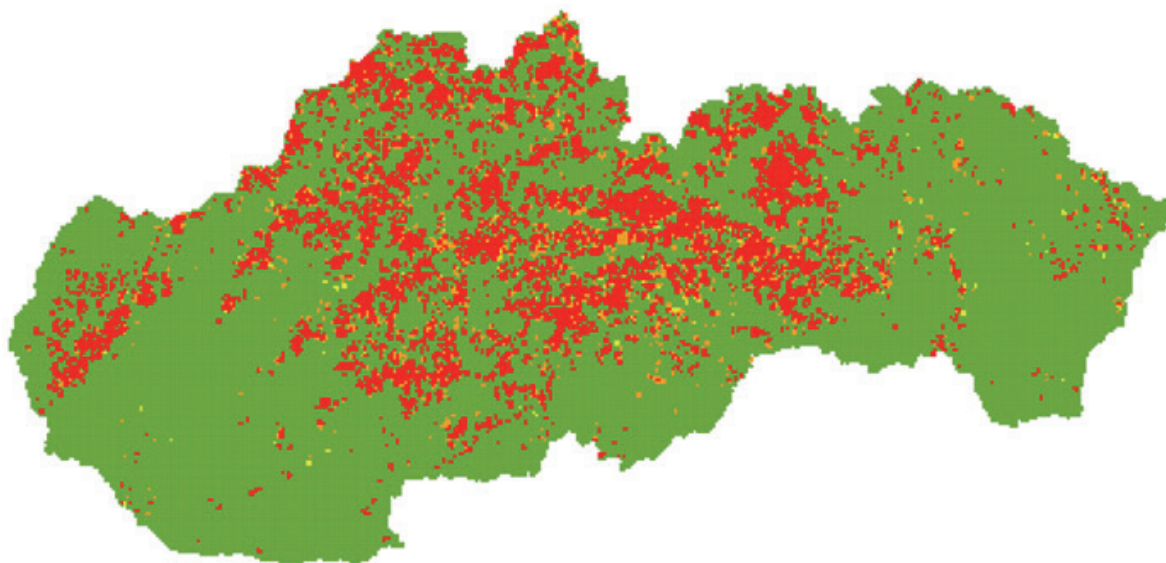
Obrázok 2. Evidencia škôd cez nové aplikačné riešenia umožňuje sledovať ich vývoj priamo počas aktuálnej poľovníckej sezóny.

Figure 2. Recording damage through new application solutions makes it possible to monitor its development directly during the current hunting season.

Obrázok 3. Kategorizovanie parciel podľa úrovne poškodenia.

Figure 3. Categorization of plots according to the level of damage.

Obrázok 4. Definovanie oblastí s nadmernými škodami spôsobovanými zverou.

Figure 4. Identification of areas with excessive game-related damage.

Obrázok 5. Dermovízne snímkovanie väčšinou odhalí oveľa vyššie stavy zveri aké vstupujú do poľovníckeho plánovania.

Figure 5. Thermal imaging usually reveals considerably higher game population levels than those used as input for hunting management planning.

PodĎakovanie

PodĎakovanie patrí Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktoré dlhodobo rozvíja Informačný systém lesného hospodárstva a poľovníctva a podporuje modernizáciu postupov poľovníckeho plánovania. PodĎakovanie patrí aj projektu APVV-25-0544 Interakcie raticovej zveri s procesmi prirodzenej obnovy a iniciálneho vývoja lesa: poznatky pre optimálny lesnícky a poľovnícky manažment. Poznatky ktoré tu prezentujeme sme získali aj pri riešení projektu „Prírode blízke riešenia pre adaptáciu lesov na zmenu klímy“ (403201DJP9, Interreg SK–CZ 2021–2027), spolufinancovaného EU z prostriedkov EFRR a pri riešení projektu PROMOLEs – „Progresívne metódy ochrany lesných porastov“ na základe podpory Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka – položka č. 08V0301.

Literatúra

- Bučko, J., Gubka A., Slamka, M., 2025: Metodika určenia stavov zveri v poľovných oblastiach a spôsobu ich využitia pri poľovníckom plánovaní. NLC, 26 s.
- Kamler, J., Turek, K., 2025: Škody zverou v Českej republike, význam a riešenie. Les a Letokruhy, 11:28–31.
- Kamler, J., Strašák, 2010: „Hodnocení vlivu zvěře na ekosystém“ Aneb jaké změny plánování lovu nám hrozí. Myslivost – Stráž myslivosti, 3:12.
- Sloup, M., 2013: Problematika stanovování výše odlovu spárkaté zvěře. Cíl: Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří. Lesnická práce, 4.
- Vala, Z., 2011: Jak dál s mysliveckým plánováním. Myslivost – Stráž myslivosti, 8:14.
- Viktorin, F., 2025: Nejnovější čísla o lovu spárkaté zvěře v Evropě. Svět myslivosti, 9:30–34.

ADRESA

Ing. Jozef Bučko, PhD.
Národné lesnícke centrum – Sekcia pre vedu a výskum
Odbor lesníckej politiky, manažmentu lesa a poľovníctva
T. G. Masaryka 2175/22
SK–960 01 Zvolen
e-mail: jozef.bucko@nlcsk.org